

Sabina Márová: Nástrahy blízke príbuznosti (Slovensko-česká lexikální mezijazyková homonymie)

Oponentský posudok diplomovej práce

Pri čítaní diplomovej práce S. Marovej som mala viacero dôvodov na radosť: na základe dávnejšieho poznania jej bakalárskej práce, ktorú som v r. 2013 takisto mala možnosť posudzovať, som mohla oceniť evidentný pokrok autorky, ako aj význam systematickej práce na rozvíjaní a prehĺbenom analyzovaní témy, ktorú diplomantkina školiteľka doc. M. Nábělková načala s viacerými svojimi študentkami vrátane S. Marovej ešte v rámci ich bakalárskych prác.

Pokrok autorky sa prejavuje od názvu práce (obsahovo výstižný a pritom pútavý) cez podrobný a prehľadný obsah, obsahové a štylistické uchopenie témy, prepracovanejší prehľad stavu problematiky, syntetickejší sumár materiálu spracovaného v predchádzajúcich bakalárskych prácach až po zrelo napísaný záver a literatúru, ktorá je viac ako dvojnásobne rozsiahlejšia oproti bakalárskej práci. Za dôležitý považujem aj posun v doplnení analýzy dvojjazyčných slovníkov o konfrontáciu so súčasnými výkladovými slovníkmi a národnými a paralelnými korpusmi oboch jazykov. Časť z týchto mojich poznámok istým spôsobom reflektuje kritickejšie hodnotené príslušné oblasti v bakalárskej práci autorky, čím zároveň oceňujem, že S. Marová viaceré pôvodne vytknuté javy eliminovala, prípadne chýbajúce doplnila.

Diplomová práca S. Marovej sa skladá zo 6 kapitol (s. 8 – 103) a 50-stranovej Prílohy obsahujúcej zoznam 306 úplných slovensko-českých lexikálnych mezijazykových homoným vyčlenených spomedzi 3 400 všetkých homoným získaných analýzou dvoch prekladových slovníkov medzi slovenčinou a češtinou. Pri tvorbe zoznamu autorka využila klasifikáciu z teoretickej časti svojej práce, pričom obidve tieto zložky zároveň predstavujú zúročenie 5 predchádzajúcich postupových prác vedených doc. M. Nábělkovou a v nich vytvorených zrkadlových slovníkov slovensko-českých mezijazykových homoným.

Túto skutočnosť treba osobitne vyzdvihnúť z hľadiska samotnej myšlienky a nasmerovania práce (doteraz nespracovaná téma slovensko-českej mezijazykovej homonymie), materiálového zamerania (doteraz málo lingvisticky zhodnotené, v súčasnosti už trochu aj zabudnuté a málo dostupné vzájomné prekladové slovníky), náročnosti práce s rozsiahlym materiálom, ktorý bolo potrebné precízne analyzovať a klasifikovať v dvoch jazykoch, z hľadiska systematického vrstvenia postupných krokov (rozdelenie materiálu na čiastkové bakalárske práce, syntéza jednej časti v diplomovej práci) a v neposlednom rade aj

záujmu a vytrvalosti autorky predkladanej práce, ktorá v nej potvrdila svoje danosti v oblasti analytického i syntetického uvažovania, zmysel pre detaily i zovšeobecnenie.

Pri pohľade na ukážky zo zrkadlových slovníkov slovensko-českých medzijazykových homoným je evidentná nerovnovážnosť v rozsahu spracovania hesiel v analyzovaných dvojjazyčných slovníkoch – v Slovensko-českom slovníku sú viaceré heslové state veľmi úsporné. Na základe vlastných analýz týchto slovníkov považujem za potrebné (najmä pre prípad ďalšieho pokračovania v podobných výskumoch) upozorniť aj na zmeny v slovnodruhových klasifikáciách niektorých lexém (veľmi často napr. častíc a s nimi slovnodruhovo homonymných lexém) medzi dvoma vydaniami toho istého slovníka (opäť ide o Slovensko-český slovník) a na možné rozdiely v slovnodruhovej klasifikácii, ale aj rodovej príslušnosti lexém medzi týmito staršími dvojjazyčnými a súčasnými výkladovými slovníkmi. Pri podrobnejšom zohľadnení aj týchto skutočností môže vyzerat' obraz medzijazykových homoným trochu inak, ale to by už mohlo byť predmetom ďalšej práce. Predsa sa však natíska otázka, ako autorka vníma rozdiel medzi homonymiou výsledovateľnou v (istých) slovníkoch na základe lexikografického spracovania príslušných lexém, slovnodruhovou medzijazykovou homonymiou (viacnásobnou) vyplývajúcou z rozdielov v teoretických prístupoch ku gramatickým kategóriám v jednotlivých národných lingvistikách a reálnou (realizovanou alebo potenciálnou komunikačnou) homonymiou.

Práce z filologických odborov by mali byť napísané pravopisne na vysokej úrovni, keďže aj to je prejav zvládnutia študovaného odboru a predpokladá sa, že absolvent bude svoje pravopisné danosti a zručnosti využívať v pedagogickej, prekladateľskej a inej práci so slovom a textom. Tu má S. Marová ešte stále rezervy, napr. Ivetu Valentovú uvádza ako Ivanu Valentovú (s. 84), prof. Vaňka ako Vanka (s. 11), navyše v literatúre chýba citovaná položka J. Vaňka z r. 1999, niekde autorka uvádza krstné mená citovaných autorov, niekde nie a narúša vnímanie textu rôznymi preklepmi (*tvoji tvar* miesto *dvoji* – s. 94, *uváděno* miesto *uváděno*, *různé gramaticky rody* – s. 87 a pod.). V prípade publikovania textu alebo jeho časti bude potrebné uvedené nedostatky napraviť.

V predloženej práci S. Marová naplnila ciele, ktoré si stanovila, aj požiadavky, ktoré sa kladú na diplomovú prácu. Odporúčam ju na obhajobu a navrhujem hodnotenie známku 1. Dovolím si ešte poznamenať, že v prípade úspešnej obhajoby by si autorka za svoju prácu zaslúžila aj špeciálne ohodnotenie – na Slovensku to býva napr. Cena dekana alebo Cena rektora.